

Nr 749

Av herr **Hagård**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 144, med förslag till förordning om erkända arbetslöshetskassor m. m.

Arbetsmarknadsstyrelsen är tillsynsmyndighet för arbetslöshetsförsäkringen. Jämlikt styrelsens instruktion skall hos styrelsen finnas en delegation, arbetslöshetsförsäkringsdelegationen, som med vissa undantag i styrelsens ställe handhar ärenden rörande försäkringen. Delegationen består av fem ledamöter, nämligen generaldirektören och ytterligare en representant för arbetsmarknadsstyrelsen samt tre representanter för de erkända arbetslöshetskassorna. Kassornas representanter har sålunda majoritet inom delegationen. Detta innebär, att kassorna själva har beslutanderätt beträffande sina egna ärenden inom det statliga organ, som har att utöva tillsyn över deras verksamhet. Förhållandet anses vara så särpräglat och utan motstycke i den svenska socialförsäkringen, att det påtalats vid olika tillfällen då frågan om arbetslöshetsförsäkringen varit under behandling.

1951 års utredning om arbetslöshetsförsäkringen har i sitt betänkande icke behandlat frågan om tillsynsmyndighetens inre organisation. En av utredningens ledamöter har emellertid ansett att utredningen bort ingående pröva försäkringsdelegationens sammansättning och ställning.

Spörsmålet har tagits upp i remissyttrandena. Sålunda uttalar försäkringsinspektionen att det inte förefölle uteslutet, att i en frivillig arbetslöshetsförsäkring, som vore grundad på branschvis organiserade kassor, det ännu lättare än i en allmän obligatorisk och mera enhetligt organiserad försäkring kunde uppstå konflikter mellan önskemålet att å ena sidan göra försäkringen så effektiv som möjligt och å andra sidan undvika att den bidroge till att hämma en sådan rörlighet på arbetsmarknaden, som kunde befinnas önskvärd. I organisationen och bestämmelserna funnes åtskilliga drag, som visade att man varit uppmärksam på denna fara och sökt göra den så liten som möjligt. Frågan vore emellertid, om det inte kunde övervägas att söka skaffa ytterligare garantier för att förhållandena på arbetsmarknaden ännu mer uppmärksammades i tillsynsarbetet — antingen så att representationen för arbetsmarknadsstyrelsen i arbetslöshetsförsäkringsdelegationen förstärktes eller genom att chefen för arbetsmarknadsstyrelsen finge fullmakt att på vissa indikationer överföra beslutanderätten i frågor, som vore av vikt med hänsyn till behovet av en lämplig rörlighet på arbetsmarknaden, till arbetsmarknadsstyrelsen. Försäkringsinspektionen visste inte om bestämmelserna i instruktionen för arbetsmarknadsstyrelsen skapade tillräcklig garanti i be-

rörda hänseenden. Inspektionen ifrågasatte dock om det inte med hänsyn till nämnda problem kunde vara skäl att överväga försäkringsdelegationens sammansättning och ställning.

Även statskontoret tar upp frågan och hänvisar till det enligt dess mening anmärkningsvärda förhållandet, att flertalet ledamöter i denna delegation utgöres av representanter för de erkända arbetslöshetskassorna (tre av fem ledamöter). Med hänsyn till arbetsmarknadsstyrelsens ställning som tillsynsmyndighet för ifrågavarande försäkringsverksamhet torde starka skäl få anses tala för den reservationsvis framförda uppfattningen, att en översyn av delegationens sammansättning och ställning vore motiverad. Av de uppgifter, som i betänkandet lämnats angående tillsynsverksamhetens bedrivande, syntes vidare framgå, att tillsynsmyndighetens befogenheter i vissa hänseenden vore oklara och att praxis beträffande exempelvis prövningen av fall av arbetsvägran måhända gått längre än som ursprungligen avsetts. Med hänsyn härtill samt i betraktande jämväl av de uttalanden, som vid försäkringens tillkomst gjordes om önskvärdheten av att undgå en byråkratisering av verksamheten och olämpligheten av att insnöra kassornas lokala förvaltning i enhetliga och stela normer, syntes det statskontoret påkallat, att frågan om tillsynsverksamhetens uppgifter och organisation gjordes till föremål för särskild undersökning.

Förhållandet mellan tillsynsmyndigheten i plenum och dess delegation belyses även i föreliggande proposition. Då arbetsmarknadsstyrelsen avgivit utlåtande som gått i viss riktning, har försäkringsdelegationens majoritet kommit till en annan och även motsatt uppfattning.

Departementschefen har emellertid i proposition nr 144 anfört, att han inte är beredd att nu upptaga frågan om tillsynsmyndighetens organisation eller någon del därav till prövning. Detta måste inge betänkligheter. Då en stor del av de frågor, som avgöres inom delegationen, utgöres av tolknings- och tillämpningsfrågor, där kassorna är att anses som part, torde vikten av en mera fristående ställning för det beslutande organet vara uppenbar. Frågan om tillsynsmyndighetens inre organisation torde därför böra göras till föremål för särskild utredning.

Under åberopande av vad här anförts hemställes,

att riksdagen vid behandling av proposition nr 144 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning angående arbetslöshetsförsäkringsdelegationens sammansättning och ställning.

Stockholm den 17 april 1956

Alarik Hagård